

10

JAG KAN PÅVERKA!

Artiklar i barnkonventionen

Varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt i sådana frågor som rör honom eller henne, och barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. § 12

Ett barn har rätt att uttrycka sina egna åsikter, förutsatt att de inte kränker andras rättigheter. Alla barn har rätt till information. § 13

Barn har rätt att organisera sig och vara aktiva i föreningar. § 15

Barn och unga kan påverka!

För att barnens rättigheter ska förverkligas behöver vi ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbar utveckling. Var och en av oss har möjlighet att agera för hållbar utveckling och främjande av barnens rättigheter, och var och en av oss behövs. Även barn kan påverka på många sätt! Den internationella klimatstrejkrörelse som den svenska aktivisten Greta Thunberg startat bland skolelever är ett bra exempel på hur barn och unga kan göra sina röster hörda och sporra de vuxna att föra en politik som tryggar en god framtid för barn och unga.

Konventionen om barnets rättigheter ger barnen rätt att delta i beslutsfattandet och uttrycka sina åsikter. Barn har samma rätt som vuxna att organisera sig och vara aktiva i föreningar. Delaktighet handlar om barns och ungas möjligheter att påverka sådant som är viktigt för dem.

Möjligheterna att påverka och agera i de egna vardagsmiljöerna är viktiga för barn och unga. Barns och ungdomars synpunkter ska respekteras i familjer, skolor och hobbyer. Dessa är viktiga arenor för att öva på att delta och påverka. Skolan har en särskilt stor betydelse i att fostra till aktivt medborgarskap.

Barn och unga vill också påverka på ett bredare plan. De upplever det som meningsfullt att påverka samhället, så länge de vuxna tror på deras förmågor och synpunkter. I Finland har barn möjlighet att delta i beslutsfattandet exempelvis genom ungdomsfullmäktige, elevkårsstyrelser och olika föreningar. En del kommuner erbjuder genom deltagande budgetering möjlighet för barn och unga att påverka kommunens budget – exempelvis hur en penningssumma som reserverats för barns och ungas välbefinnande ska användas. Barn och unga påverkar även utanför de officiella kanalerna för påverkan genom mångsidiga metoder för medborgarpåverkan och exempelvis i kanaler i sociala medier.

Möjligheterna att påverka förverkligas inte jämnt för alla grupper av barn, utan en del barn tvingas kämpa mer än andra för sin rätt att delta. Enligt enkäten Hälsa i skolan (2019) upplevde 19 procent av eleverna i årskurserna 8 och 9 att de inte fått uttrycka sin åsikt i skolan. Upplevelser av delaktighet koncentreras till vissa elever, medan andra hamnar i marginalen. Enligt enkäten Hälsa i skolan (2017) har unga med funktionsnedsättningar färre upplevelser av delaktighet än andra. Det är viktigt att beakta barnens och ungdomarnas olika utgångspunkter. Kan alla barn och unga delta och påverka? Eller är det bara de aktivaste och modigaste som kan göra sina röster hörda?

#NINASALPODER

#GIRL4PRESIDENT

LIBERA EL PODER DE LAS NIÑAS

1. PARATE AQUÍ

2. TOMATE UNA FOTO

3. SUBE LA FOTO

 planpy

 @planpy

POR SER NiÑA

 PLAN
INTERNATION

10. LEKTION: JAG KAN PÅVERKA! (2 X 45 MIN.)

Mål:

- ★ repetera de teman som tagits upp i Barnets rättigheter x 10
- ★ förstå att var och en av oss kan påverka och verka för barnets rättigheter och hållbar utveckling
- ★ uppleva delaktighet och motiveras till att agera.

Lektionen i korthet

Under den sista lektionen av Barnets rättigheter x 10 repeterar man innehållet i de tidigare lektionerna och förstår hur barnets rättigheter och hållbar utveckling syns i allas vår vardag. Först presenteras exempel på hur barn och unga runt om i världen verkar för hållbar utveckling. Sedan får eleverna planera och förverkliga en by för barnets rättigheter. Syftet är att repetera och ta till sig barnets rättigheter och målen för hållbar utveckling samt hjälpa eleverna att se samhället ur många olika perspektiv. Avslutningsvis synliggör man lärandet genom en åsiktslinje.

Lektionens struktur

Barn kan påverka! (15 min.)
Barnrättsbyn (60 min.)
Vad har jag lärt mig? (15 min.)

Barn kan påverka! (15 min.)

Mål:

- ★ bekanta sig med exempel på hur barn och unga verkar för hållbar utveckling
- ★ motivera till att agera för barnets rättigheter och hållbar utveckling.

Metod: video, undervisningssamtal

Material: UNICEF Finlands video "Världens största lektion, del 2" (<https://www.youtube.com/watch?v=egd7gnleXV4>)

Anvisningar för uppgiften:

Börja som vanligt med att repetera principerna för trygga rum.

Titta på UNICEF Finlands video "Världens största lektion, del 2". Medan ni tittar på videon, be eleverna att försöka lägga märke till vad barn och unga har gjort för hållbar utveckling.

Efter att ni har tittat på videon, berätta att exemplen är tagna ur det verkliga livet. Diskutera sedan tillsammans:

- Vad har barnen och ungdomarna i videon gjort för att främja hållbar utveckling?
- Vilket av de exempel som ges i videon är mest inspirerande? Varför?
- Skulle exemplen fungera i Finland?
- Hur arbetar barn och ungdomar i Finland för barnens rättigheter eller hållbar utveckling?
- Vad kan vi själva göra?

Barnrättsbyn (60 min.)

Mål:

- ★ repetera barnets rättigheter
- ★ fundera på hur barnets rättigheter syns i vår vardag
- ★ tillsammans komma på idéer för vardagen som främjar barnets rättigheter och hållbar utveckling
- ★ öva på att arbeta i grupp och presentera idéer visuellt.

Metod: grupparbete, rita eller pyssla, undervisningssamtal

Material: stora papper (t.ex. från blädderblock), färgpennor och andra pysseltillbehör, hjälpfrågor för planeringen av byn (i materialbanken), sammanfattning av barnkonventionen (i materialbanken), symbolkort för hållbar utveckling (i materialbanken)

Anvisningar för uppgiften:

Be varje elev att för en stund tyst fundera på hurdan område det skulle vara bra att bo i. Dela sedan in eleverna i grupper på 3–4 personer. Berätta att varje grupp ska planera en barnrättsby, det vill säga en by där alla barnets rättigheter förverkligas och där det är så bra som möjligt för barn att bo. Om stadsmiljöer är mer bekanta för barnen kan man i stället för en by planera en stadsdel.

Instruera grupperna att i planeringen av byn fästa särskild uppmärksamhet vid förverkligandet av barnets rättigheter och målen för hållbar utveckling. Som hjälp och inspiration kan man använda sammanfattningar av barnkonventionen och målen för hållbar utveckling.

Projicera stödfrågor för planeringen av byn på tavlan:

- Hur kan barnets rättigheter förverkligas så väl som möjligt i byn? (exempelvis rätt till utbildning, hälsa, skydd, lek och fritid...)
- Hur kan byn uppfylla målen för hållbar utveckling?
- Hur säkerställer man att alla barns rättigheter förverkligas i byn och att ingen hamnar i en sämre ställning?
- Hur ser miljön ut? (byggnader, gårdar, natur...)
- Hurdana tjänster behövs i området? (hobbyer, fritid, välbefinnande, säkerhet...)
- Hurdana människor bor i byn? (beteende, seder, regler, ritualer...)

Byn skapas på ett stort papper genom att rita eller skriva. Om man har mer tid kan man bygga byn exempelvis av återvunnet material. Påminn ändå om att ett konstnärligt slutresultat inte är huvudsaken. Det viktiga är att fundera på konkreta sätt att förverkliga barnets rättigheter och målen för hållbar utveckling i byn. Grupperna får också hitta på namn på sina byar. Ägna sammanlagt minst 30 minuter åt att planera och rita byarna.

Be sedan varje grupp presentera sin by för resten av klassen. Hur har barnets rättigheter och målen för hållbar utveckling beaktats i byn? Till slut kan ni slå ihop gruppernas byar eller stadsdelar till en hel stad. Jämför vad som är lika i byarna och vad som är olika.

Fundera till slut på i vilka yrken man kan verka för barnets rättigheter och hållbar utveckling. Hur anknyter barnets rättigheter och hållbar utveckling exempelvis till en stadsplanerare, kommundirektör, rektor eller polischefs arbete?

Vad har jag lärt mig? (15 min.)

Mål:

- ★ sätta ord på och bedöma sitt eget lärande
- ★ lära sig förstå hurdana arbetsmetoder som passar en själv
- ★ ge respons på helheten Barnets rättigheter x 10.

Metod: åsiktslinje

Material: –

Anvisningar för uppgiften:

I denna övning används metoden åsiktslinje. Anvisningar för metoden finns på sidan 106.
Påståenden:

- Jag har lärt mig mycket nytt under Barnets rättigheter x 10-lektionerna.
- Barnets rättigheter x 10-lektionerna har varit annorlunda än vanliga lektioner.
- Jag tyckte om att arbeta i grupp.
- Jag tyckte om att arbeta på egen hand.
- Jag har pratat om barnets rättigheter hemma med familjen.
- Jag skulle rekommendera Barnets rättigheter x 10 för en kompis.
- Jag kan själv bidra till att barnets rättigheter förverkligas.
- Jag vet nu hur jag själv kan verka för hållbar utveckling.

Du kan ännu gå igenom det viktigaste. Alla barn i världen har samma rättigheter. Barnkonventionen ger barnen rätt till bland annat hälsa och välbefinnande, utbildning, en egen åsikt, ett hem och skydd, sin familj samt lek och fritid. Varje barn har rätt att vara sig själv, och man ska inte göra antaganden om människor utifrån kön. Klimatförändringen hotar barnens rättigheter, och vi måste därför försöka bromsa den. De vuxna och i synnerhet staterna ansvarar för att barnets rättigheter förverkligas. Ändå kan var och en av oss genom små gärningar bidra till att barnets rättigheter förverkligas.